

ТЕОРЕТИЧНА ОЦІНКА ІДЕОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ

У сучасних умовах інформаційного суспільства понятійна еволюція триває, тому змінюється змістове розуміння партій та їхніх функцій у суспільстві. З-поміж найбільш виражених тенденцій, які впливають на зміну розуміння політичних партій, можна виокремити такі: послабилася роль ідеологічної складової в діяльності партій; в організаційному плані партії перестали опиратися на низові структури, послабилася потреба в розгалуженій партійній організації; членські внески перестали бути фінансовою основою партійної діяльності; партії перестали перейматися питаннями збільшення кількості членів; збільшився вплив інформаційних технологій на функціонування партій [1, с.32].

Відповідно до вимог і потреб сучасного суспільства партіям доводиться кардинально змінюватися. Розмивання традиційного електорату і волатильність переваг виборців змушують політичні партії переосмислити засади своєї діяльності та внутрішньої організації. Одна з основних вимог часу пов'язана із забезпеченням більшої відкритості партійних структур, зокрема впровадження обов'язкової співучасті та комунікації всередині партій. В умовах індивідуалізації світоглядних імперативів все більше виборців орієнтуються на актуальні тренди розвитку, а не на програмні установки, ідеологію чи історію партійної організації. Доступність інформації підштовхує індивіда до формування власного бачення актуальних тенденцій, яке не завжди вкладається в класичні координати ідеологій.

Функціональне навантаження партій в умовах інформаційного суспільства виходить на нові рівні – на рівні індивідів і мереж, що, своєю чергою, повинно відображатися як у повсякденній діяльності партій, так і в технологіях ведення політичних кампаній. Отже, в сучасних умовах суспільного розвитку змінюється розуміння, функціональне навантаження і організаційні засади діяльності політичних партій. Дослідники пропонують різні системи класифікації та позиціонування політичних партій, залежно від ідеологічних пріоритетів. За основу цих класифікацій зазвичай береться зміст і характер політичних ідеологій та роль ідеології у формуванні діяльнісної мотивації партій. Зокрема, німецький соціолог, політолог М.Вебер у праці «Політичні партії та політичний розвиток» за критерієм «раціональної діяльності» пропонував поділяти політичні партії на партії «патронажні», мета

діяльності яких обмежена боротьбою за владу, і партії, орієнтовані на групи інтересів з конкретним соціальним статусом для реалізації конкретних матеріальних результатів та абстрактних світоглядних (ідеологічних) принципів.

У свою чергу, сучасний політолог Клаус фон Бейме за ідеологічною ознакою виділяє ліберальні, радикальні, консервативні, селянські, соціал- демократичні, соціалістичні, комуністичні, регіональні, етнічні, крайні праві та екологічні партії. Подібний підхід типології політичних партій за ідеологічною ознакою застосовують також польські дослідники Р.Хербут і А.Ямруз. Зокрема, А.Ямруз доходить висновку про наявні три основні типи політичної ідеології: консервативний, ліберальний і соціал-демократичний

Французький соціолог, політолог М.Дюверже загалом уважав структурну диференціацію партій важливішою за ідеологічну, не заперечуючи мотиваційної ролі ідеології з боку як суспільних груп, так і партій. Дослідник зазначає, що в політичній орієнтації громадян відіграють роль дві групи чинників: приватні (локальні) та загальні, або чинники особистісні та чинники ідеологічні. Вони тісно переплітаються, і для їх відокремлення одне від одного необхідний метод справжнього соціального психоаналізу.

Ідеологічний складник – це підстава для класифікації партій. Залежно від ідеології, що лежить в основі програм політичних партій, учений поділяє їх на консервативні, ліберальні, соціалістичні, комуністичні та фашистські. М.Дюверже також говорить про ідеологічно децентралізовані партії, тобто такі, у яких існує внутрішня диференціація за ідеологічною ознакою та виникають фракції й платформи.

Таким чином, традиційний підхід до дослідження та оцінки ідеологічної складової української партійної системи, базований винятково на академічному виявленні елементів класичних ідеологій та їх співставлення з неоідеологіями, буде неповним і недосконалим, оскільки не враховуватиме виділених тенденцій у політико-ідеологічних орієнтаціях політичних суб'єктів. В українській партійній системі жодна з партійних ідеологій не підпадає під три визначені політичною наукою рівні: теоретико- концептуальний, програмно-політичний та актуалізований. Власне, жодна з політичних сил не пропонує електорату чітких орієнтирів політичного розвитку держави, обмежуючись лише декларуванням намірів, складанням яскравих гасел тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Копинець Ю.Ю. Вплив сучасних тенденцій розвитку партійних систем країн Європейського Союзу на еволюцію та функціонування партійної системи України : дис. ...на здобуття наук. ступеня к. політ. Наук. Ужгород, 2021. 269 с.